

Minden csoporthoz egy-egy tanár csatlakozott. A további feladatok megoldásához már intenzív kommunikációra volt szükség a csoporton belül.

Rajzos feladatként azt kapták, hogy készítsenek egy emblémát, ami kifejezi a csoport nevét, témáját. Ezt követően pedig a témának megfelelő szituációt kellett kitalálniuk és eljátszani. A játékban a csoport minden tagjának szerepe volt. Ekkor már teljes együttműködés alakult ki a csoportok tagjai között. Mindez természetesen német nyelven. A közös feladat, a játék feloldotta az idegenkedést, feloldotta mindkét oldalon a gátlásokat. Megfelelő kellékeket is készítettünk. Minden csoport bemutatta az általa kitalált szituációt sok ötletességgel, humorral, improvizációval.

A kis „produkciók” tartalmi leírását mellőzöm, hiszen ezek varázsa az egyszerűségükben, ismételhetetlenségükben rejlik. A legsikeresebbek azok a jelenetek voltak, amelyekben a gyerekek a saját életüket hozhatták (család, iskola) és a legkevésbé ötletes a vendéglői jelenet volt. A produkciókat a témának megfelelően jutalmaztuk úgy, hogy minden résztvevő kapott egy emlékeztető kis apróságot (pl. papírszalvétát, gyertyát stb.).

Ezután a bevezető játék után már nem jelentett gondot az est további hangulata, már teljes oldottságban, jókedvűen töltötték el együtt az időt, táncsal, beszélgetéssel.

Az ismerkedési estet követő napokban még sok színes, hasznos programot szerveztünk, ami élményt jelentett mind a vendég, mind a vendéglátó gyerekek számára.

Az együtt eltöltött időt igyekeztünk úgy programozni, hogy tanulóink minél többet profitálhassanak a német gyerekekkel való természetes kapcsolat lehetőségéből (pl. falu bemutatása kis csoportokban, tanórai és tanórán kívüli programok, kirándulás, versenyek). Úgy vélem, hogy ezek pedagógiai sikeréhez jó alapot adott az ismerkedés pedagógiai szempontú szervezése.

DR. VARGÁNÉ STEFFLER ÁGNES
Budapest

Szótárhasználat új szereppel az orosz fakultáción

Az orosz fakultációs órákon a nyelvi tájékozottság elmélyítése a feladat, így a tanár lehetőségei is nagyobbak. Bátran élhet olyan módszerekkel, amelyekre a tanórán a tananyag mennyisége, illetve az osztály összetétele miatt nem kerülhet sor.

Nem a motiváció jelentőségéről szeretnék most szólni, hanem egy érdeklődést felkeltő fakultációs óramozzanatot szeretnék ajánlani nyelvtanár kollégáimnak. Az óra rendhagyó abból a szempontból, hogy nemcsak az orosz nyelv tanítása lenne a célja, hanem e nyelv összehasonlítása valamelyik, az oroszhoz közelálló szláv nyelvvel.

Helyes irányítással elérhetjük, hogy a tanulók még nagyobb érdeklődéssel tanulmányozzák az orosz nyelvet, sőt kedvet kapjanak más szláv nyelv megtanulására is.

Az óra legfontosabb kiindulópontja természetesen az, hogy a tanulók sok orosz szót ismerjenek. Ezért ajánlanám ezt az órát inkább nyolcadikos orosz fakultáción, orosz tagozatos osztályban, vagy akár a gimnáziumi tanítás során.

Most nem nyelvtani szempontból szeretnék összehasonlítást tenni az orosz vagy más szláv nyelvek között. Az összehasonlítást jelen esetben csak a lexikára szűkítem. Az óra kiindulópontja a szógyűjtés, amely más feladatokból ismert a tanulók

számára. (Pl. öltözködéssel, szabad idővel, közlekedéssel, étkezéssel, városok nevezetességeivel stb. kapcsolatos lexika). Ezt a feladatot kívánom bővíteni, s egyben ét-deklódést felkeltővé fokozni. Az óra elején a tanulók kézbe kapnak egy bolgár—magyar vagy szerb—magyar útszótárt. Pár percet kapnak a szótár lapozgatására, majd meghatározott időn belül (pl. 20 perc) a következő feladatot kell megoldaniuk: Gyűjtsünk az oroszral

1. azonos alakú, azonos jelentésű,
2. hasonló alakú, jelentésükben azonos,
3. azonos alakú, de eltérő jelentésű,
4. kifejezetten pl. bolgár szavakat.

A megoldásra egy variáció:

1. azonos alakú, azonos jelentésű szavak pl.:

жертва	áldozat
случай	eset
гражданин	állampolgár
англичанин	angol ember
наводнение	árvíz
август	augusztus
автокарта	autóatlasz
компот	kompót
шоколад	csokoládé
лозунг	jelszó
полуостров	félsziget
баня	fürdő
средство	ember
лекарство	gyógyszer
победа	győzelem
институт	intézmény
урок	óra
печка	kályha
халат	köpeny

2. orosz

bolgár

начальник	началник	vezető
медицинская сестра	медицинска сестра	nővér
скорость	оковост	sebesség
автомобиль	автомобил	autó
экскурсия	екскурсия	kirándulás
театр	театър	színház
рассказ	разказ	elbeszélés
место	място	hely
хлеб	хляб	kenyér

- 3.

неделя	(orosz — hét)
	(bolgár — vasárnap)
самовар с газ	gázbojler
	o. szamovár
	b. bojler

газо́ва бутылка	o. üveg b. palack
проспект	o. sugárút b. ismertető

4. Bolgár szavak:

oroszul

изто́чан	keleti	ВОСТО́ЧНЫЦ
крак	láb	НОГА
бавно	lassan	МЕДЛЕННО
хрэ́ма	nátha	НАСМОРК
видна́га	rögtön	СЕЙЧАС
чанта	táska	СУМБА

Fontos, hogy e részfeladatnál a tanár részletesen kitérjen az azonos alakú, azonos jelentésű szavak mennyiségére, s a legjobb eredményt elérő tanulónál ezt értékelje is.

A szavak alakjából az adott nyelv hangrendszerére vonatkozó következtetéseket a tanulók vonják le, kisebb tanári irányítással.

pl. orosz:

bolgár:

сокращение
начальник

сЪкращение
началник

(rövidítés)
(főnök)

Majd elemezzük részletesen az alakjában azonos, de jelentésükben eltérő szavakat, majd a tipikusan bolgár szavak magyar jelentése mellé írjuk le ezeket oroszul.

Legnagyobb számban az azonos alakú, azonos jelentésű szavak találása várható, s ez a legfőbb bizonyítéka a nyelvrokonságnak. Fontos, hogy ezt a következtetést ne a tanár, hanem a tanulók vonják le!

Az órarészletnél mondhatunk példákat arra, hogy hány országban értethetjük meg magunkat orosz nyelven, majd a tanulóknak önmaguktól kell levonni azt a következtetést, hogy miért vannak a különböző szláv népek potenciális előnyben az orosz nyelvet tanulók sorában.

Ha ez a szótárhasználat megnyerte a tanulók tetszését, egy másik fakultációs órán folytathatjuk ezt egy másik szláv nyelvvel. Mindehhez azonban szükség van a nyelvtanár alapos tájékozottságára. De bizonyos vagyok benne, hogy ez a felkészülési többlet kamatozni fog a tanítás-tanulás további menetében, hiszen tanulóink szívesen utaznak gondolatban vagy valóságban nemcsak a Szovjetunióba, hanem Bulgáriába, a Fekete-tenger partjára vagy Jugoszláviába, a csodálatos szépségű Adriai-tengerhez.

A számos lexikonpélda pedig bizonyítja, hogy a Szovjetunió kivül ezekben az országokban is problémamentesen boldogulhatnak az általuk tanulmányozott orosz nyelven.